הִלְכוֹת חֹל הַמּוֹעֵד סִימָן תקמד תקמה

ב שם בְּמִשְׁנָה.
ג אוֹקִימְתָא דְּרַב יוֹחָנָן שָׁם (ה.).
ד הָרֹא"ש שָׁם בְּשֵׁם הָרַאֲב"ד. ה שָׁם וְרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ח' מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (ה"ד) מִמְּסֶקֶנֶת הַגְּמָרָא שָׁם.
ו בְּרַיְיתָא שָׁם.
ז הִסְכֶּמֶת הַפּוֹסְקִים.

הרשב"א (פ"ד ס' שכט)), אָסוּר (ז) לַעֲשׂוֹת בַּמּוֹעֵד, וְהוּא הַדִּין דְּלִשְׁאָר (ח) צָרְכֵי מִצְוָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָת אֻמָּן בַּמּוֹעֵד (ריב"ש סימן רכ"ו): **ב** (ט) [ב]**בּוֹרוֹת וּמַעְיָנוֹת שֶׁל רַבִּים שֶׁנִּפַּל בָּהֶם עָפָר וַאֲבָנִים וְנִתְקַלְקְלוּ מֻתָּר** (ג) **לְתַקְּנָם,** (י) [ג]**וַאֲפִלּוּ אֵין רַבִּים צְרִיכִים לָהֶם עַתָּה, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן. אֲבָל לַחֵפֹר לָהֶם בּוֹרוֹת מֻחְדָּשׁ** (יא) **שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, אִם הָרַבִּים צְרִיכִים לָהֶם עַתָּה, מֻתָּר** (יב) [ד]**אֲפִלּוּ אִם כְּוָנוּ מִלְּאַכְתָּן בַּמּוֹעֵד וַאֲפִלּוּ בְּפַרְהֶסְיָא וּבְטִרְחָא יְתֵירְתָּא, וְאִם אֵין צְרִיכִים לָהֶם עַתָּה,** (יג) **לֹא יַעֲשׂוּ.** [ה]**אֲבָל בּוֹרוֹת שִׂיחִין וּמְעָרוֹת שֶׁל יָחִיד, אָסוּר לַחֵפֹר אוֹתָם מֻחְדָּשׁ** (יד) **וַאֲפִלּוּ צְרִיךְ לָהֶם עַתָּה,** (טו) **וְאִם הָיוּ עֲשׂוּיִם כְּבָר וְנִתְקַלְקְלוּ, אִם צְרִיךְ לָהֶם עַתָּה, מֻתָּר לְתַקְּנָם, וְאִם אֵין צְרִיךְ לָהֶם עַתָּה,** (טז) **אָסוּר לְתַקְּנָם,** [ו]**אֲבָל מֻתָּר** (ד) (יז) **לְהַמְשִׁיךְ מַיִם לְתוֹכָן** [ז]**אֲפִלּוּ אֵין צְרִיךְ לָהֶם עַתָּה:**

תקמה דיני כְּתִיבָה בְּחֹל הַמּוֹעֵד. ובו י"א סְעִיפִים:

א משנה מוֹעֵד קָטָן י"ח (ע"ב).

א [א]**אָסוּר לִכְתֹּב בְּחֹל הַמּוֹעֵד.** [*] (א) * **וַאֲפִלּוּ לְהַגִּיהַּ** (ב) **אוֹת אַחַת בְּסֵפֶר אָסוּר.** הַגָּהָה: (ג) * **וּלְצָרְכָּן** (ד) רַבִּים, (ד) יֵשׁ אוֹסְרִים כָּל שֶׁאֵינוֹ לְצָרְכָּן הַמּוֹעֵד (תרומת הדשן סימן פ"ה), וְיֵשׁ מַתִּירִין (כל בו (סי' מ) ובית יוסף (ד"ה כתב הכלבו)). וְנָהֲגוּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בשו"ע] וַאֲפִלּוּ לְהַגִּיהַּ כו'. וְעַיֵּן בְּפָנִים מְאִירוֹת חֵלֶק א' סִימָן ס"ו שֶׁנִּמְצָא יַתִּיר בְּסֵפֶר תּוֹרָה בְּחֹל הַמּוֹעֵד וְיֵשׁ לָהֶם סֵפֶר תּוֹרָה אַחֶרֶת, וְהִשִּׁיב לְהַתִּיר, דְּמִחִיקַת הָאוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְלָאכָה גְּמוּרָה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה אֻמָּן מֻתָּר לְתַקֵּן שָׁהֵם בְּטֵלִים וּמִתְחַבְּרִים כֻּלָּם, וְאִם לֹא יַעֲשׂוּ עַכְשָׁו לֹא יַעֲשׂוּ לְעוֹלָם. הָרֹא"ש (פ"א סי' ו). וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג), מִשְׁמַע דְּאִם יֵשׁ מְנִיחַ שֶׁהָרְשׁוּת בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת לְבַדּוֹ, אָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּמוֹעֵד: (ד) **לְהַמְשִׁיךְ.** פְּרוּשׁ שְׁמְקַבְּלִין מֵי גְּשָׁמִים מֵהַגַּג וּמוֹלִיכִין לַבּוֹר, לְפִי שֶׁאֵין זֶה טָרַח מְרֻבֶּה, אֲבָל לְהָבִיא מַיִם מִדֶּרֶךְ חָרִיץ, אָסוּר. עַיֵּן מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח):

א (ג) **רַבִּים.** גְּזֵרַת הַדַּיָּנִים וְהָרְשָׁאָה הֲרֵי צָרְכֵי רַבִּים. רַשַׁ"ךְ (שו"ת מהרש"ך) חֵלֶק א' סִימָן קי"ג. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"כ), וְכָל מַה שֶּׁמֻּתָּר לִכְתֹּב מֻתָּר לַעֲשׂוֹת קַלְמוֹס וּדְיוֹ לְכָךְ.

בַּאֵר הַיטֵב

יְהוּדִים מִלְּבָנוֹת בֵּית הַבְּנֶסֶת. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): **ב** (ג) **לְתַקְּנָם.** אֲפִלּוּ כְּוָנוּ מְלַאכְתָּן בַּמּוֹעֵד. ט"ז (סק"ב) עַיֵּן שָׁם. וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לַעֲשׂוֹת חָרִיץ מַעֲשֶׂה הֶדְיוֹט שֶׁיָּבוֹאוּ הַמַּיִם לְעִיר שֶׁיִּשְׁתּוּ בְּהַרְוָחָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא טָרַח גָּדוֹל וּבִפְרָהֶסְיָא וְכֵן מְלַאכְתּוֹ בַּמּוֹעֵד, אַף עַל פִּי כֵן שָׁרֵי, לְפִי שֶׁצָּרְכֵי רַבִּים אֵין [לְגָמְרָם] (נִגְמָרִים) אֶלָּא בְּשָׁעָה

בְּאוּר הֲלָכָה

א * **וַאֲפִלּוּ לְהַגִּיהַּ אוֹת אַחַת בְּסֵפֶר אָסוּר.** הִנֵּה אַף שֶׁמְּקוֹר דִּין זֶה הוּא מֵהַמִּשְׁנָה [דף י"ח (ע"ב)] וְשָׁם מְיֵרֵי לְעִנְיַן סֵפֶר תּוֹרָה, בְּאֻמָּת כְּלַל הַמְחַבֵּר בָּזֶה אַף סֵפֶר אַחֵר כְּגוֹן סִפְרֵי מִקְרָא וּגְמָרָא וּכְהַאי גַּוְנָא, אִם לֹא שֶׁהוּא סֵפֶר שֶׁצָּרִיךְ עַתָּה לִלְמֹד בּוֹ וּבְלֹא הֶגְהָתוֹ לֹא יוּכַל לִלְמֹד בּוֹ, וּכְדִלְקַמָּיהּ בְּסָעִיף ב': * **וּלְצָרְכָּן רַבִּים יֵשׁ אוֹסְרִים וְכו'.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) מַה שֶּׁפֵּרַשְׁנוּ דִּבְרֵי הָרַמְ"א וְהוּא עַל פִּי הַשַּׁ"ז (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בַּמּוֹעֵד אֶלָּא לְהַשְׁלִימוֹ אָסוּר, (ט) מִפְּנֵי שֶׁהוּא צָרִיךְ מַעֲשֵׂה אֻמָּן לָזֶה. כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דִּבְזְמַן הַזֶּה הֲרֵי בִּנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת דָּבָר הָאָבֵד, דְּחִיישִׁינַן שֶׁאִם יַמְתִּין עַד אַחַר הַמּוֹעֵד יַעְכְּבוּ הָעַכּוּ"ם מִלִּבְנוֹתוֹ. וּבְסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"א) כָּתַב דְּהַכֹּל (י) לְפִי הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, וְאֵין לְדַיָּן אֶלָּא מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת, עַיֵּן שָׁם: (ז) **לַעֲשׂוֹת בְּמוֹעֵד.** כָּתַב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ד"ה בהג"ה), נָהֲגוּ לְסַדֵּר צָרְכֵי רַבִּים בְּחֹל הַמּוֹעֵד לְמַנּוֹת גַּבָּאִים וּפַרְנָסִים. וְנִרְאֶה לִי דְּאִם צָרִיךְ לִכְתֹּב בְּעִנְיָן זֶה לֹא יִכְתֹּב כְּתָב אַשּׁוּרִית, כִּי אִם מְשִׁיטָ"א אוֹ כְּתָב שָׁלָנוּ, דִּבְכְתָב אַשּׁוּרִי שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן הָלֹא לֹא הֻתַּר צָרְכֵי רַבִּים כִּי אִם כְּשֶׁהוּא לְצָרְכָּן הַגּוּף וְכַנַּ"ל: (ח) **צָרְכֵי מִצְוָה וְכו'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּמַעֲלַת הַמִּצְוָה לֹא מְהַנֵּי לְהַתִּיר בְּשִׁבְיל זֶה מְלֶאכֶת אֻמָּן אַף כְּשֶׁצָּרִיךְ לָהּ בַּמּוֹעֵד, וּמַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט מֻתָּר לְצָרְכָּן הַמּוֹעֵד אַף כְּשֶׁאֵין בָּהּ מִצְוָה, וְכַנַּ"ל בְּסִימָן תקמ"א סְעִיף ה': **ב** (ט) **בּוֹרוֹת וְכו'.** וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר (יא) לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט מְחוּץ לְעִיר חָרִיץ שֶׁיָּבוֹאוּ הַמַּיִם עַל יָדוֹ מֵהַנָּהָר לְעִיר כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוּ בְּהַרְוָחָה, וְאַף שֶׁלֹּא יִגְמֹר בְּמוֹעֵד, כֵּיוָן שֶׁהוּא צָרְכֵי רַבִּים. וְגַם בָּזֶה מֻתָּר אֲפִלּוּ אִם כְּוָנוּ מְלַאכְתּוֹ בַּמּוֹעֵד (וְהָיָה) [וַיְהִי] טִירְחָא יְתֵירָא וּפַרְהֶסְיָא: (י) **וַאֲפִלּוּ וְכו'.** הֵיכִי דְּכַוְּנָתָם בְּשִׁבְיל אַחַר הַמּוֹעֵד, וַאֲפִלּוּ הָכִי הִתִּירוּ בְּמְלֶאכֶת רַבִּים לְפִי שֶׁצָּרְכֵי רַבִּים אֵינָם נִגְמָרִים אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהֵם בְּטֵלִים וּמִתְחַבְּרִים כֻּלָּם, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן א' עַיֵּן שָׁם: (יא) **שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן.** שֶׁצָּרִיךְ לְטוּחַ (יב) יָפָה כְּדֵי לְהַחֲזִיק מֵימָיו: (יב) **אֲפִלּוּ אִם כְּוָנוּ וְכו'.** קַאֵי (יג) גַּם עַל רֵישׁ הַסָּעִיף: (יג) **לֹא יַעֲשׂוּ.** הֵיכִי אֲפִלּוּ לֹא כְּוָנוּ מְלַאכְתָּן בַּמּוֹעֵד וְגַם בְּצִנְעָא: (יד) **וַאֲפִלּוּ צָרִיךְ וְכו'.** אֲפִלּוּ אֵין לוֹ מַה יִּשְׁתֶּה אֶלָּא מִפְּנֵי דּוֹחַק הָרַבִּים, אָסוּר. (יד) וְאִם אֵין מַשִּׂיג לִשְׁתּוֹת כְּלָל, מֻתָּר גַּם לַחֵפֹר מֻחְדָּשׁ בַּמּוֹעֵד: (טו) **וְאִם הָיוּ עֲשׂוּיִים כְּבָר וְכו'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַז בְּתִקּוּן מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט בְּעָלְמָא, (טו) וּלְהָכִי שָׁרֵי גַּם בְּיָחִיד לְצָרְכָּן הַמּוֹעֵד: (טז) **אָסוּר לְתַקְּנָם.** דְּבְיָחִיד אֲפִלּוּ מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט אָסוּר כִּי אִם לְצָרְכָּן הַמּוֹעֵד: (יז) **לְהַמְשִׁיךְ מַיִם.** פְּרוּשׁ שְׁמְקַבְּלִין מֵי גְּשָׁמִים (טז) בְּכֵלִים מִן הַגַּג וּמוֹלִיךְ אוֹתָן לַבּוֹר, אַף שֶׁאֵין צָרִיךְ לָהֶם עַתָּה שֶׁיֵּשׁ בַּבּוֹר מַיִם דֵּי לְכָל יְמֵי הֶרֶגֶל, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר, לְפִי שֶׁאֵין בָּזֶה טָרַח מְרֻבֶּה, אֲבָל לַעֲשׂוֹת חָרִיץ וּלְהָבִיא מַיִם דֶּרֶךְ שָׁם, אָסוּר:

א (א) **וַאֲפִלּוּ לְהַגִּיהַּ וְכו'.** לְפִי שֶׁאֵין זֶה צָרְכֵי הַמּוֹעֵד וְלֹא מִיקְרֵי צָרְכֵי רַבִּים, (ג) כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סֵפֶר אַחֵר לִקְרוֹת בּוֹ. וַאֲפִלּוּ מָצָא טָעוּת בַּמּוֹעֵד (ב) אָסוּר: (ב) **אוֹת אַחַת.** כְּגוֹן לַעֲשׂוֹת מְרֵי"ש דָּלֶ"ת וּכְהַאי גַּוְנָא, (ג) אֲבָל לְהַפְרִיד תֵּבוֹת דְּבוּקִים אוֹ אוֹת שֶׁהָיָה רְשׁוּמוֹ נְכָר, שָׁרֵי לְהַעֲבִיר עָלָיו קַלְמוֹס. וְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהָיָה חָסֵר תִּפְיָרָה בָּעֲמוּדִים, (ד) יְבַקְּשׁוּ אִישׁ שֶׁאֵין לוֹ מָה [לֶאֱכֹל] וְיִתְפָּרְנוּ: (ג) **וּלְצָרְכָּן רַבִּים וְכו'.** לֹא קַאֵי אַהֲגָהַת סְפָרִים הַנַּ"ל, דְּשָׁם בְּוַדַּאי הוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן וְאָסוּר לְכֻלֵּי עָלְמָא אַף שֶׁהוּא צָרְכֵי רַבִּים כָּל שֶׁאֵינוֹ לְצָרְכָּן הַמּוֹעֵד, (ה) אֶלָּא קַאֵי אַסְתָּם כְּתִיבָה (ו) שֶׁהוּא לְצָרְכָּן רַבִּים: (ד) **יֵשׁ אוֹסְרִין.** סְבִירָא לְהוּ דְּסָתָם כְּתִיבָה מַעֲשֵׂה אֻמָּן הוּא, וְהֵיֵשׁ מַתִּירִין סְבִירָא לְהוּ דְּכָל כְּתִיבָה זוֹלֶת סְפָרִים

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ע) לְבוּשׁ (ס"ב): (י) **וְעַל יְדֵי עַכּוּ"ם שָׁרֵי בְּכָל עִנְיָן** וּכְדִלְעֵיל בְּמָגֵן אַבְרָהָם רֵישׁ סִימָן תקמ"ג [פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ב)], **וְהֵיינוּ כְּשֶׁיִּגְמֹר בְּחֹל הַמּוֹעֵד וְיוּכְלוּ לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ:** ב (יא) פּוֹסְקִים: **(יב)** הָרֹא"ש (שם): **(יג)** כֵּן מוּכָח בְּהָרֹא"ש (שם), וְכֵן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים: **(יד)** פּוֹסְקִים: **(טו) הֵיינוּ לְטַל הַצְּרוֹרוֹת וְהָעָפָר שֶׁנָּפַל לְתוֹכָן, אֲבָל לֹא יַחְפֹּט לְתוֹכוֹ וְלֹא יְסוֹד אוֹתָם בְּסִיד** [גְּמָרָא (ה.)]: **(טז)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) [וְאֵלֶיהָ רָמָה (סק"ג). **וּבְרִיטְבָ"א** (שם ד"ה נמצא) הֵבִיא פְּרוּשׁ רַשַׁ"י וְהִסְכִּים כֵּן דְּהֵיינוּ דֶּרֶךְ שֶׁלֹּא עַל יְדֵי כֵּלִים, דְּאִם כֵּן טָרַח גָּדוֹל הוּא, אֶלָּא שֶׁמַּמְשִׁיכִין שָׁם עַל יְדֵי חָרִיץ אוֹ אַמָּה, וְהַכַּוָּנָה דֶּרֶךְ חָרִיץ אוֹ אַמָּה הַמְּתֻקָּנִין מִכְּבָר:

א (ס) פּוֹסְקִים, **וּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף** (ד"ה וכתב הרב המגיד) **דְּנִקֵּט לְדִינָא דְּאֲפִלּוּ הַסֵּפֶר תּוֹרָה הוּא שֶׁלּוֹ וְתִקְּנוֹ הוּא לְצָרְכָּן עַצְמוֹ דְּעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֵׁרָה, גַּם כֵּן אָסוּר לְתַקֵּן בַּמּוֹעֵד,** וּדְלֹא כְּהָרָא"ה. **וְלֹא אָבִין הַטַּעַם,** דְּמַאי שָׁנָא מִכְּתִיבַת מְזוּזָה דְּמֻתָּר לִכְתֹּב לְצָרְכּוֹ עַצְמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָהּ בַּמּוֹעֵד לְכֻלֵּי עָלְמָא, [הֵיינוּ אֲפִלּוּ לְדַעַת הַטּוּר שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה, וְכָל שֶׁכֵּן לְיִתֵּר הַפּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּמֻתָּר אֲפִלּוּ בְּשִׁבְיל אַחֵר הַמּוֹעֵד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְזֻמָּן לוֹ לְקַיֵּם מִצְוָתוֹ], וְהָלֹא הָכָא גַּם כֵּן בְּאֹם חָסֵר בְּתוֹכָהּ אוֹת אַחַת אֵין לוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה דִּכְתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה: **(ג) וַאֲפִלּוּ בְּעֵת הַקְּרִיאָה, אֶלָּא צָרִיךְ לְהוֹצִיא אַחֶרֶת** [אֵלֶיהָ רָמָה (סק"ב)]: **(ג)** אֵלֶיהָ רָמָה (שם): **(ד) וְאִם מֻתָּר לְתַקְּנָהּ עַל יְדֵי עַכּוּ"ם, צָרִיךְ עַיִן** [מִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"א)]: **(ס)** ט"ז (סק"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(ו) כְּגוֹן הַהִיא מַעֲשֶׂה דְּתִרּוּמַת הַדֶּשֶׁן** (סי' פה) **שֶׁהַקָּהָל מְבַקְּשִׁים אַחַר שֶׁלֹּא צִבּוּר וְכוֹתְבִים לוֹ אִגֶּרֶת שִׁיבוֹא וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

לְהָקֵל (ה) בִּכְתָב (ג) שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵינוֹ מְעֻשֶּׂה אֻמָּן: **ב** [ב]**נִרְאֶה לִי * שֶׁאִם אֵין לָהֶם סֵפֶר תּוֹרָה כָּשֵׁר** (ו) **לִקְרוֹת בּוֹ בְּצִבּוּר,** (ז) מֻתָּר לְהַגִּיהוֹ בְּחֹל הַמּוֹעֵד כְּדֵי לִקְרוֹת בּוֹ בְּצִבּוּר. (ח) וְכֵן בִּסְפָרִי מִקְרָא (ג) **וּגְמָרָא** שֶׁצָּרִיךְ **לִקְרוֹת בַּמּוֹעֵד,** מֻתָּר לְהַגִּיהָם בַּמּוֹעֵד, מִשּׁוּם דְּהָוֵי דָּבָר הָאָבֵד. וְאִם אֵין לָהֶם סֵפֶר תּוֹרָה כְּלָל, אִם אֶפְשָׁר לְכָתְבוֹ כֻּלּוֹ בְּחֹל הַמּוֹעֵד עַל יְדֵי סוֹפְרִים הָרְבֵּה, יִכְתְּבוּהוּ, * דְּצָרְךְ הַמּוֹעֵד הוּא לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּצִבּוּר בַּמּוֹעֵד. הָגָה: וְהוּא הַדִּין (ט) שְׁאָר סְפָרִים לִלְמֹד בָּהֶם (תרומת הדשן סימן פ"ה ורוקח (סי' שז)): **ג** [ג]**כּוֹתֵב אָדָם תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת** (י) * **לְעַצְמוֹ, וְטוֹוֶה** (יא) **עַל** (ד) **יְרֵכוֹ תְּכֵלֶת** (רְצִיצִית) (בית יוסף (ד"ה מותר לטווית)) (יב) **לְבַגְדּוֹ.** * [ד]**וְאִם אֵין לוֹ** בִּשְׁעַת הַדְּחַק מַה יַּעֲשֶׂה (הגב"י ס"ק שז) נִסְתַּפֵּק אִם מֻתָּר לִשְׁרְטָט, עַיֵּן שָׁם: (ג) **שָׁנוּ.** הַיְינוּ מִשִּׁיטָ"א. מְגַן אַבְרָהָם (סק"ג): **ב** (ג) **וּגְמָרָא.** וּמַיְירִי שֶׁמְּגִיהַּ מִתּוֹךְ הַשֶּׁכָל אִיזֶה טָעוּת וְאָפְשָׁר שֶׁיִּשְׁכַּח אַחַר יוֹם טוֹב הָעִיוּן הַזֶּה וְלֹא יִרְגִּישׁ בְּהַשָּׁעוֹת, וְזֶה הָוֵי דָּבָר הָאָבֵד. ט"ז (סק"ג) עַיֵּן שָׁם. וְדִבּוּק הָאוֹתִיּוֹת וְטִשְׁטוּשׁ שֶׁרְשׁוּמָהּ נִכָּר לְהַעֲבִיר עָלֶיהָ הַקַּלְמוֹס, שָׁרֵי לְתַקֵּן. וְלִתְפֹּר יְרִיעוֹת סֵפֶר תּוֹרָה בָּעַמּוּדִים אָסוּר כִּי אִם עַל יְדֵי מִי שֶׁאֵין לוֹ מֶה יֹּאכַל. שוּ"ת דִּבַּר שְׁמוּאֵל תקמ"ה: **ג** (ד) **יְרֵכוֹ.** אֲפִלּוּ בְּלֹא שִׁנּוּי, וּבְגַלְגַּל אָסוּר,

ב בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכתב הרב) דְּיָקָא מִלְּשׁוֹנָם דְּהַרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ז' מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (הי"ג) וְכֵן כָּתַב בְּתִרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' פה) וְהָרוֹקֵחַ (סי' שז). **ג** מִשְׁנָה שָׁם וּבְרֵבִי יְהוּדָה. **ד** בְּרַיְיתָא שָׁם י"ט (ע"א) וּבְרַבִּי יוֹסֵי.

בְּאֵר הֵיטֵב

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּאוּר הֲלָכָה

תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת אֲפִלּוּ כְּתִיבָה (ז) מֻרְבָּע, הֲוֵי כְּמַעֲשֶׂה הֲדְיוֹט, שֶׁאֵין אָדָם מַקְפִּיד לִכְתֹּב אוֹתָן כְּתִקּוּנָן כָּל כָּךְ: (ה) **בְּכָתְב שֶׁלָּנוּ וְכוּ'.** הַיְינוּ בְּכָתְב (ס) מְשִׁיטָ"א, דְּנָקְטִינַן לְדִינָא שֶׁזֶּה הַכָּתָב אֵינוֹ מַעֲשֶׂה אֻמָּן. וְעַיֵּן סָעִיף ה' דְּמִבְּאָר שָׁם דְּאַף בְּזֶה הַכָּתָב נָהֲגוּ לְהַחְמִיר לְשַׁנּוֹת, מִכָּל מָקוֹם בְּעִנְיָנֵנוּ שֶׁהוּא צָרְכֵי רַבִּים אֵין צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת: **ב** (ו) **לִקְרוֹת בּוֹ בְּצִבּוּר.** דְּצָרְךְ הַמּוֹעֵד הוּא. וַאֲפִלּוּ מַעֲשֶׂה אֻמָּן שָׁרֵי, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן תקמ"ד סָעִיף ב': (ז) **מֻתָּר לְהַגִּיהוֹ.** וְהוּא הַדִּין אִם חָסֵר אֵיזֶה אוֹת אוֹ תֵּבָה מֻתָּר לִכְתֹּב. (ח) **וְכֵן בִּסְפָרֵי מִקְרָא וְכוּ'.** תְּמוּהַּ, הָא יָכוֹל לִלְמֹד בָּהֶם אֲפִלּוּ אֵינָם מֻגָּהִים רַק יַעֲשֶׂה רֹשֶׁם בְּמָקוֹם הַטָּעוּת וְאַחַר הַמּוֹעֵד יְתַקְּנֵם, וְצָרִיךְ לוֹמַר דִּמְיִירֵי שֶׁמְּגִיהַּ מִתּוֹךְ הַשֶּׁכֶל וְלֹא מִתּוֹךְ סֵפֶר אַחֵר, וְאָפְשָׁר שֶׁאַחַר יוֹם טוֹב יִשְׁכַּח עִיּוּן הַזֶּה, וְהָוֵי דָּבָר הָאָבֵד [ט"ז (סק"ג)]. וּמְגַן אַבְרָהָם (סק"ה) תָּרַץ דְּמַיְירֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד מִתּוֹכוֹ עַל יְדֵי הַרְבֵּה טָעֻיּוֹתָיו אִם אֵינוֹ מַגִּיהַּ מִתְּחִלָּה, וְזֶה נֶחְשָׁב דָּבָר הָאָבֵד מַה שֶּׁאֵינוֹ לוֹמֵד: (ט) **שְׁאָר סְפָרִים לִלְמֹד בָּהֶם.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד בָּהֶם בַּמּוֹעֵד, מֻתָּר לְהַגִּיהָם כְּדֵי לִלְמֹד בָּהֶם. וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב הכלבו) דְּמִשְׁמַע שָׁם דַּוְקָא אִם הוּא צָרְךְ רַבִּים, אֲבָל מִדִּבְרֵי (ט) הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) וְהַגְּרָ"א מִשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ צָרְךְ עַצְמוֹ מֻתָּר: **ג** (י) **לְעַצְמוֹ.** אֲפִלּוּ (י) לְהַנִּיחָן אַחַר הַמּוֹעֵד, דְּאִלּוּ לְהַנִּיחָן בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד [בְּמָקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין לְהָנִיחַ בְּחֹל הַמּוֹעֵד] אֲפִלּוּ לְאַחֵרִים שָׁרֵי, וּכְדִלְקַמָּן בַּהֲגָ"ה: (יא) **עַל יְרֵכוֹ.** לָאו דַּוְקָא, (יא) דַּאֲפִלּוּ בְּפֶלֶךְ שָׁרֵי, וְלֹא אָתֵי לְאִפּוּקֵי (יב) אֶלָּא בְּגַלְגַּל דְּאוּשָׁא מִלְּתָא טִבְעָא. **(יב) לְבִגְדּוֹ.** אֲפִלּוּ (יג) לְהַנִּיחָן בְּבִגְדּוֹ

וְעַיֵּן בְּבַאוּר הַגְּרָ"א שֶׁהוּא מְפֹרָשׁ גַּם כֵּן כְּאָפָן זֶה מִתְּחִלָּה, אֲכָן בְּסוֹף כָּתַב, מִדְּכָתַב בַּהֲגָ"ה הַדִּין זֶה כָּאן מִשְׁמַע דְּאַכְּתִיבַת סְפָרִים קַאֵי, וְהוּא דִּבְרֵי כָּל בּוֹ (ס"ס), וְהַחוֹלְקִים הוּא הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב הכלבו), דְּהַכָּל בּוֹ כָּתַב נִרְאֶה שֶׁמֻּתָּר לְהַגִּיהַּ וְלִכְתֹּב סְפָרִים בְּחֻנָּם שֶׁמָּא לְאַחַר יוֹם טוֹב לֹא יִהְיֶה לוֹ פְּנַאי עַל זֶה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף וְנִרְאֶה לִי דִּלְכָרְךָ רַבִּים קָאָמַר וְשָׁרֵי לֵיהּ מִדֵּין צָרְכֵי רַבִּים דַּאֲפִלּוּ בִּמְכֻנָּן לַעֲשׂוֹתָן בַּמּוֹעֵד שָׁרֵי כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן תקמ"ד, אֶלָּא דְּהָתָם לֹא הִתִּירוּ שֶׁלֹּא לְצָרְךָ הַמּוֹעֵד אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מַעֲשֶׂה אֻמָּן. עַד כָּאן לְשׁוֹן בֵּית יוֹסֵף. וְזֶה שֶׁכָּתַב וְנִרְאֶה לְהָקֵל כו'. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַגְּרָ"א. וְהִנֵּה מִלְּשׁוֹן הָרַמְ"א וְכֵן מֻבְהָב בַּיִת יוֹסֵף מִשְׁמַע דְּהַכָּל בּוֹ מֻכָּל אֲפִלּוּ אוֹתִיּוֹת וּמַעֲשֶׂה אֻמָּן, וְלִכְאוֹרָה הוּא תְּמוּהַּ מְאֹד, דְּאַמַּאי הִתִּיר בִּכְתִיבַת סְפָרִים דְּהוּא מַעֲשֶׂה אֻמָּן, וְגַם בְּמַאי מַיְירֵי הָרַמְ"א שֶׁהָכָל בִּכְתָב שֶׁלָּנוּ, הֲלֹא כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה הוּא מַעֲשֶׂה אֻמָּן. אֲכָן עַיְינְתִּי בְּכָל בּוֹ בְּפָנִים וְרָאִיתִי שֶׁהֵבִיא שָׁם מִתְּחִלָּה דַּעַת הָרַאֲבַ"ד עַל הַמִּשְׁנָה דְּאֵין כּוֹתְבִין סְפָרִים תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת דְּלַאֲחֵרִים בְּטוֹבָה [הַיְינוּ בְּלֹא שָׂכָר] שָׁרֵי, מִזֶּה מוּכָח בְּפִשִׁיטוּת דְּדַעַת הָרַאֲבַ"ד הוּא כְּדַעַת הַטּוּר וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים לְעִנְיַן תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת דְּפָסְקוּ דְּלַאֲחֵרִים בְּטוֹבָה שָׁרֵי, וְהַיְינוּ כְּדַעַת רַבִּי מֵאִיר שָׁם בַּגְּמָרָא, וְסָבִירָא לְהוּ דְּרַבִּי יוֹסֵי לְאִקּוֹלֵי אַתֵּי וְלָא פְּלִיג עַל רַבִּי מֵאִיר בָּזֶה, וְהוּא הַדִּין בְּסֵפֶר תּוֹרָה. וְזֶהוּ גַּם כֵּן דַּעַת הַכָּל בּוֹ. אֲכָן בָּזֶה מֻכָּל הַכָּל בּוֹ יוֹתֵר מִדַּעַת הַטּוּר, דְּלְהַטּוּר אֵינוֹ מֻתָּר רַק בְּשִׂכִּיר מוֹעֵד וּכְמוֹ שְׁמוּכָח בִּדְבָרָיו, וְלִהְכָל בּוֹ יִהְיֶה מֻתָּר גַּם בְּשִׂכִּיר אַחַר הַמּוֹעֵד, [וְלִדְיֵדְהּ יִהְיֶה אֲתֵי שִׁפִּיר טְפֵי לְשׁוֹן הַבְּרַיְיתָא, דְּכִי הֵיכִי דְּמֵה דְּקָאָמַר רַבִּי מֵאִיר כּוֹתֵב אָדָם תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת לְעַצְמוֹ הַיְינוּ אַף בְּשָׂכִיר אַחַר הַמּוֹעֵד לְדַעַת הָרַבָּה פּוֹסְקִים, כֵּן מַה שָּׁסַּיִּם אַחַר כָּךְ וְלָאֲחֵרִים בְּטוֹבָה הוּא גַּם כֵּן בְּאֹפֶן זֶה], וְהַיְינוּ מִטַּעַם שֶׁמָּא לֹא יִהְיֶה לוֹ אַחַר הַמּוֹעֵד פְּנַאי עַל זֶה, וּסְבִירָא לֵיהּ דְּאֵף דִּבְעָלְמָא לָא שָׁרֵינַן בִּצְרָכֵי רַבִּים וְאֵינוֹ לְצָרְךָ הַמּוֹעֵד בְּמַעֲשֶׂה אֻמָּן, הָכָא בִּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת וְכֵן בְּסֵפֶר תּוֹרָה דְּהוּא דָּבָר מְצֻוֶּה, מִקִּילִינַן אֲפִלּוּ מַעֲשֶׂה אֻמָּן. וְהַבַּיִת יוֹסֵף חוֹלֵק עָלָיו בָּזֶה. וּמַה שֶּׁסַּיִּם הָרַמְ"א וְנָהֲגוּ לְהָקֵל בִּכְתָב שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵינוֹ מַעֲשֶׂה אֻמָּן, רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמִנְהַג הָעוֹלָם לְהַחְמִיר כְּדַעַת הַבַּיִת יוֹסֵף, וּמְקֻלָּלִים רַק בִּכְתָב שֶׁלָּנוּ, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא בִּכְתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה רַק בִּכְתִיבַת שְׁאָר סְפָרִים אוֹ בְּתִקּוּנָן לְצָרְךָ רַבִּים וּבִכְתָב מִשִּׁיטָ"א.

וְדַע, דְּאַף לְדִבְרֵי הַגְּרָ"א שֶׁמְּפֹרָשׁ דְּאִכְּתִיבַת סְפָרִים קַאֵי, מִכָּל מָקוֹם גַּם הוּא מוֹדֶה דְּאַף בִּשְׁאָר צָרְכֵי רַבִּים יֵשׁ לְהָקֵל בִּכְתָב שֶׁלָּנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּעַצְמוֹ שָׁם עַיֵּן שָׁם:

ב * **שֶׁאִם אֵין לָהֶם סֵפֶר תּוֹרָה כָּשֵׁר. נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ סֵפֶר כָּשֵׁר, אַף שֶׁדַּרְכָּם לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד בְּעֲזָרָה שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ בְּמָנְיַן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְנִפְסָל הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי אֵיזֶה קִלְקוּל, וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ יֵשׁ רַק סֵפֶר אֶחָד שֶׁנִּצְרָךְ לְעַצְמָם, מֻתָּרִים לְתַקְּנוֹ בְּחֹל הַמּוֹעֵד:**

* **דְּצָרְךְ הַמּוֹעֵד הוּא וְכוּ'. עַיֵּן בְּבַאוּר הַגְּרָ"א** סִימָן תקמ"ד **שֶׁכָּתַב דִּלְפִי דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א שֶׁהוּבָא שָׁם בַּהֲגָ"ה נִדְחָה זֶה הַדִּין, וְהַפְּרִי מְגַדִּים** (א"א) בְּאוֹת ד' **נִתְקַשֶּׁה גַּם כֵּן בָּזֶה וּמְיַשֵּׁב קָצָת.** וְנִרְאֶה לִי עוֹד לוֹמַר, דְּגַם לְהַגְּרָ"א יֵשׁ מָתָּר סְפָרֵי מִקְרָא וּגְמָרָא לְהַגִּיהָם כְּדֵי לִלְמֹד בָּהֶם, דְּהָוֵי דָּבָר הָאָבֵד וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר:

ג * **לְעַצְמוֹ. וַאֲפִלּוּ דְּיֵעֵבֶד אִם כֵּן מַלְאכְתּוֹ בְּמוֹעֵד אֵין לְקַנְטֵר, וְכֵן בְּאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל שֶׁכּוֹתֵב בְּשִׂכִּיל אַחֵר, וְכֵן לְפִי מַה שֶּׁהִגִּיהַּ הָרַמְ"א שֶׁכּוֹתֵב בַּמּוֹעֵד בְּשִׂכִּיל אַחֵר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הוֹצָאוֹתָיו יוֹתֵר בְּרֻוָחִים, בְּכֻלָּם אֵין לְקַנְטְרוֹ בְּכָל גַּוְנֵי וְשָׁרֵי לִכְתֹּב כֵּינוֹן דְּדַבְּרוּ מִצְוָה הוּא** [מְגַן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י' עַיֵּן שָׁם]. **וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן טְוִיָּה** כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה מותר לטוות):

* **וְאִם אֵין לוֹ מַה יֹּאכַל. לְאוֹ דַּוְקָא בְּעִנְיַן זֶה, דְּהוּא הַדִּין בִּשְׁאָר מְלָאכוֹת אִם אֵין לְפוּעַל מַה יֹּאכַל מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּדֵי פַּרְנָסָתוֹ,** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ז'

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ז) ט"ז (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ס) **הֵם אוֹתִיּוֹת דַּקּוֹת כְּעֵין כְּתַב רַשִׁ"י אוֹ כְּתַב שֶׁלָּנוּ:**

ב (ע) אֲכָן יֵשׁ נִפְקָא מִינָּהּ בֵּינֵיהֶם, דִּלְדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם מֻתָּר לִכְתֹּב מִשּׁוּם דְּהָוֵי דָּבָר הָאָבֵד, וּלְדִבְרֵי הַגְּרָ"א הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּדַעַת הָרַ"ה דִּסְבִירָא לֵיהּ דִּמְדַמִּינַן בְּסֵפֶר תּוֹרָה לְהָא דְּקָיְימָא לָן דִּכְתֹּב אָדָם תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת לְעַצְמוֹ עַיֵּן שָׁם וְהוּא הַדִּין בְּשֹׁאָר סְפָרִים. אַךְ עִקַּר עִיּוּן בְּדִבְרֵי הַגְּרָ"א, שֶׁמִּשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּהַבַּיִת יוֹסֵף בְּרֹאשׁ סוֹבֵר לְגַמְרֵי כְּהָרָ"ה, וְהַמְפַיְּסִין בְּבֵית יוֹסֵף בְּרֹאשׁ הַסִּימָן יְרֵאָה דְּאֵינוֹ סוֹבֵר לְגַמְרֵי כְּדִבְרָיו וּכְמוֹ שְׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה: **ג** (י) כֵּן הוּא לְהַפּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּאֵין לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד, וְעַל כָּרְחֵךְ מִשְׁנָתֵנוּ בִּשְׂכִיל אַחֵר הַמּוֹעֵד, וַאֲפִלּוּ לְהָרֹאשׁ דְּמֻתָּר לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד, מוּכָח מֵהַיְרוּשַׁלְמִי (פ"ג ה"ד) דְּלְעַצְמוֹ מֻתָּר אֲפִלּוּ כְּשֶׁכּוֹתְבוֹ בִּשְׂכִיל אַחֵר הַמּוֹעֵד שֶׁיִּהְיוּ מְזֻמָּן לוֹ לְקַיֵּם מִצְוָתוֹ [תְּשׁוּבוֹת הָרֹאשׁ (סִימָן) [כְּלָל] כ"ג (סי' ג) וְהָרִיטְבָ"א (יט. ד"ה ת"ר)]. וְהַטּוּר סָתַם הַדְּבָרִים, וּמִשְׁמַע קָצַת דְּכֵנָתָן דַּאֲפִלּוּ לְעַצְמוֹ אֵינוֹ מֻתָּר רַק כְּשֶׁכּוֹתְבוֹ בִּשְׂכִיל לְהַנִּיחַ בְּחֹל הַמּוֹעֵד וְלַהֲנוֹהֲגִים לְהַנִּיחַ בְּחֹל הַמּוֹעֵד], אֲבָל לֹא לְאַחֵר הַמּוֹעֵד, וְכֵן מַשְׁמַע בְּלִבּוּשׁ, וּבָאֶמֶת זֶה אֵינוֹ וְכַנַּ"ל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah